Emro Science and Education
Open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz
OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 2 No. 1 (2025) · “Raqamli iqtisodiyot sharoitida hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish va yuqori iqtisodiy o‘sish sur’atlarini ta’minl...

PEDAGOGIK FAOLIYATDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH.

Mirabdullayev Izzatillo Isroiljon o‘g‘li
“University of economics and pedagogy”NOTM,
“Iqtisodiyot” kafedrasi assistenti
Izzatillomirzabdullayev9894@gmail.com
+998994359894.

Kalit so’zlar: raqamli texnologiyalar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, oliy ta’lim tizimi, zamonaviy ta’lim, raqamli bilimlar, internet tizimi, masofaviy o‘qitish.

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar hayotning barcha sohalarida faol qo‘llanilmoqda. iqtisodiyot, bank, xizmat sektori shuningdek ta’lim jarayonini ham tez sur’atlarda rivojlanishiga xizmat qilmoqda. Mamlakatda yashayotgan barcha fuqarolar, jumladan yosh bolalardan tortib nafaqaxo‘rlarning ham ongida raqamli texnologiyalar orqali jamiyatdagi barcha muammolarni hal qilish mumkin degan fikrni shakllantirmoqda. Bundan tashqari, ishlab chiqarish va boshqaruv jarayonlarining robotlashtirilishi, masalan bank sektorida, robotlar va ishchilar o‘rtasidagi raqobat masalasi ham ko‘tarilmoqda.

Raqamlardan foydalanishga asoslangan hamda joriy etilgan texnologiyalarning so‘zsiz foydasi bilan axloqiy, shaxsiy ma’lumotlarni himoya qilish, robotlar va tashkilotlar xodimlari o‘rtasidagi raqobatning huquqiy jihatlari bilan bog‘liq masalalar tobora ko‘proq e’tiborga olinmoqda.

Shu jihatdan, mamlakatimiz Prezidenti Shavkat Mirziyoyev ta’kidlaganidek “Taraqqiyotga erishish uchun raqamli bilimlar va zamonaviy axborot texnologiyalarini egallashimiz zarur va shart. Bu bizga yuksalishning eng qisqa yo‘lidan borish imkoniyatini beradi. Zero, bugun dunyoda barcha sohalarga axborot texnologiyalari chuqur kirib bormoqda. Albatta, raqamli iqtisodiyotni shakllantirish kerakli infratuzilma, ko‘p mablag‘ va mehnat resurslarini talab etishini juda yaxshi bilamiz. Biroq, qanchalik qiyin bo‘lmasin, bu ishga bugun kirishmasak, qachon kirishamiz?! Ertaga juda kech bo‘ladi” [1].

Davlat va jamiyat boshqaruvi, ijtimoiy sohada ham raqamli texnologiyalarni keng joriy etib, natijadorlikni oshirish, bir so‘z bilan aytganda, odamlar turmushini keskin yaxshilash mumkin. Raqamli iqtisodiyot bu birgina faoliyat turi emas, balki, ishbilarmonlik, sanoat obyektlari, sifatli ta’lim va xizmatlar deganidir. “Raqamli”

Published: 24.05.2025
Cite this article: Mirabdullayev Izzatillo Isroiljon o‘g‘li (2025). Pedagogik faoliyatda raqamli texnologiyalardan foydalanish. Emro Science and Education, 2(1). https://journal.emro.uz/public/maqola/286
© 2025 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

atamasi barcha sohalarda axborot texnologiyalaridan faol foydalanishni anglatadi. Agar oddiy iqtisodiyotda moddiy buyumlar asosiy resurs hisoblansa, raqamli iqtisodiyotda bu qayta ishlanadigan hamda uzatiladigan axborot, ma’lumotlar bo‘ladi. Ularning tahlilidan so‘ng esa to‘g‘ri boshqarish bo‘yicha yechim ishlab chiqiladi.

Mazkur maqolani yozishda respublikamiz oliy ta’lim tizimida raqamli texnologiyalarni qo‘llash, ularning imkoniyatlarini tahlil qilish asosida o‘quv jarayonini rivojlantirishning ustuvor yo‘nalishlarini aniqlash maqsadi qo‘yilgan bo‘lib, unda raqamli texnologiyalarning ta’lim sohasida nafaqat muhim o‘rin egallashi va qanday shaklda joriy etilishi bo‘yicha tahlillar amalga oshirildi. Tadqiqot usullari sifatida oliy ta’limda raqamli texnologiyalarni joriy etishga ilmiy asoslangan yondashuvni shakllantirishga tegishli xulosalar tuzishda normativ hujjatlarni, mavjud bo‘lgan amaliyotni o‘rganish, tizimlashtirish va umumlashtirishdan foydalanildi.

Shuni alohida ta’kidlash kerakki, “COVID-2019” pandemiyasi barcha sohalar singari ta’lim tizimiga ham o‘z ta’sirini o‘tkazdi, jumladan bog‘cha, maktab va oliy ta’lim muassasalarining barchasi ommaviy ravishda muddatidan oldin ta’tilga chiqishdi. UNESCOning ma’lumotiga ko‘ra, dunyo bo‘yicha 1,7 milliard o‘quvchilar darslar to‘xtatilgani sabab an’anaviy o‘qishdan mahrum bo‘lishdi. Yuzdan ortiq mamlakatlarda universitetlarning yopilishi dunyo talabalarining 90 foizini uyda o‘tirishga majbur qildi. 3 martga kelib UNESCO 13 ta mamlakatda ta’lim muassasalarining vaqtincha yopilishi oqibatida 290,5 million o‘quvchi va talaba o‘qishdan uzilib qolganini ma’lum qildi va ularni zudlik bilan masofaviy ta’limga o‘tishga chaqirdi.

Ma’lumotlarga ko‘ra, bugun pandemiya sabab ta’lim muassasalarini yopgan mamlakatlarning 60 foizigina to‘liq raqamli ta’limga o‘tgan. Ba’zi xalqaro ekspertlar onlayn ta’limga to‘liq o‘tib bo‘lmasligi, bu jarayonga muammoli vaziyatdan chiqish yo‘li sifatida qarash lozimligini, aks holda ta’lim sifati tushib ketishini ta’kidlasa, ba’zilar zamonaviy ta’lim uchun yangi davr boshlanganini e’tirof etmoqda. Ayrim davlatlar ziyolilari esa masofaviy ta’limga qamrab olishda ta’minot masalasini ilgari surmoqda.

Internet manbalarida xabar berilishicha, bugungi kunda atigi o‘nga yaqin davlatdagi talabalarning 95 foizida kompyuter bor. Indoneziyada esa 34 foiz yoshning internetdan foydalanishga sharoiti yetarli. Qolgan davlatlarda bu ko‘rsatkich ancha past. Shu o‘rinda, O‘zbekiston Respublikasida ham bu ko‘rsatkich yuqori darajada emas. Bunga sabab esa chekka hududlarda Internet infratuzilmasining yaxshi rivojlanmaganligidir. Bu esa ayrim mutaxassislar taxmin qilayotganidek, ta’lim sifati tushib ketishiga sabab bo‘lishi mumkin [2].

Xo‘sh, shu o‘rinda savol tug‘iladi. Biz raqamlashtirishga tayyormizmi? Xavf-xatarni oldindan ko‘ra bilish, uning natija hamda oqibatlarini to‘g‘ri baholay olish vaziyatdan talafotsiz chiqib ketishni ta’minlaydi. Dunyoda pandemiya tarqalishi ortidan mamlakatimizda iqtisodiyot, sog‘liqni saqlash, xizmat ko‘rsatish sohalari singari ta’lim jarayoni uzluksizligini ta’minlash uchun ham kerakli choralar ko‘rildi. Xususan, shu yilning 17 martida Prezidentimizning “Toshkent shahrida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori qabul qilinib, mazkur qarorda ta’limning barcha sohalarini raqamlashtirish bo‘yicha aniq vazifalar belgilab berildi.

Shu yil 23 martdan talabalar uchun televizion darslar efirga uzatila boshladi. Bundan tashqari, bir nechta oliy ta’lim muassasalari talabalar va o‘quvchilar uchun virtual ta’lim tizimlarini ishga tushirdi. Masalan, Muhammad al- Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universitetida maktab va akademik litsey o‘quvchilari, talabalar va AKT sohasida bilim olishni xohlovchilar uchun to‘rtta virtual ta’lim tizimi faoliyat boshladi. Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universitetida “O‘quv jarayonini tashkil etish va boshqarish” axborot tizimi hamda MOODLE masofaviy ta’lim platformasi ishga tushirildi. Boshqa oliy ta’lim muassasalarining rasmiy veb-saytlarida ham MOODLE, Platonus, Moodle LMS, SRS (Student Records System), MOOC kabi masofaviy ta’lim platformalari hamda mobil telefon va planshetlar uchun Google Classroom, Ereader ilovalari ishga tushirilib onlayn darslar tashkil etilishi boshlandi. Shular qatori, Toshkent davlat iqtisodiyot universitetida ham qisqa muddat ichida “remote-education” masofaviy ta’lim platformasining dasturiy ta’minoti ishlab chiqildi va amaliyotga joriy etildi.

Yurtimizdagi nufuzli xususiy o‘quv markazlari ham zamon talabidan kelib chiqqan holda onlayn ta’limni yo‘lga qo‘ydi. Bu jarayonning o‘zi ham mamlakatimiz ta’lim tizimida yangi bosqich boshlanganini anglatadi. Sababi, shu kungacha hali hech bir o‘quv markazi bunday tartibga o‘ta olmayotgan edi.

Ta’lim tizimi bugungi kunda raqamli texnologiyalarga singib ketayotgani shunchaki hayratlanarli yemas, chunki, bugungi kunda axborot makonida taklif etilayotgan ko‘plab narsalarni jiddiy tahlil qilish va pedagogik asoslash uchun asos bo‘lib xizmat qiladi. So‘nggi yillarda ta’limni “raqamlashtirish” muammolari, uning shakllanishiga ta’siri bo‘yicha biror-bir davlat loyihasi yoki so‘rovnoma asosida tadqiqotlar o‘tkazilmaganligi ham muhimdir [3]. Shu bilan birga, Internet tizimidagi muhitning yoshlar ongiga ta’sirining ahamiyati hukumatning, zamonaviy ommaviy axborot vositalarining ma’ruzalarida, pedagogik jamoatchilik muhokamalarida,

magistrant va tadqiqotchilarning, shuningdek deputatlarning izlanishlarida ham ko‘rishimiz mumkin.

Shuni alohida ta’kidlash kerakki, oldin raqamli texnologiyalarni barcha sohalarda, ya’ni, sanoat, iqtisodiyot, bank va boshqa sohalarda joriy etish bilan cheklanib qolgan edik. Bugungi kunda esa raqamli iqtisodiyot shiddat bilan rivojlanib borayotganini e’tiborga olib, raqamli rivojlanish bo‘yicha barcha soha rahbarlarining o‘rinbosarlari lavozim tarkibiga kiritilmoqda [4].

Raqamlashtirish yo‘nalishi bo‘yicha faollashtirish barcha biznes tuzilmalarida amalga oshirilmoqda. Bugungi kunda raqamli texnologiyalar barcha sohalarda “tajovuzkor”, ayniqsa iqtisodiy samarasi topilgan joylarda, barcha darajalarda qo‘llab-quvvatlanmoqda. Iqtisodiyotda ro‘y berayotgan jarayonlar dinamikasi iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasida oliy ta’limini rivojlantirish bo‘yicha takliflarni tahlil qilish va ishlab chiqishda ta’lim hamjamiyatining faol pozitsiyasini talab qilmoqda.

Ta’limda raqamli texnologiyalarni o‘qitish sifatini saqlab qolgan holda samarali qo‘llash uchun nimalar qilish kerak? Birinchidan, albatta mamlakatimizda Internet infratuzilmasini yaxshilashimiz, mobil operatorlar tomonidan ko‘rsatilayotgan xizmatlar sifatini oshirishimiz va eng muhimi aholining, ayniqsa talaba yoshlarni zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining so‘ng yutuqlarini o‘zlashtirishga shart-sharoitlar hamda imtiyozlar yaratib berishimiz lozim.

Foydanalilgan adabiyotlar.

1. **Xabibullayeva, D.** (2022). *Mediafalsafa: Asosiy tushunchalar va zamonaviy qarashlar*. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.

2. **Karimov, Z. va boshqalar.** (2021). *Mediata’lim asoslari*. Toshkent: O‘zbekiston pedagogika nashriyoti.

3. **Khamidov, A.** (2020). *Talabalarda tanqidiy fikrlashni shakllantirishda media vositalarining o‘rni*. Toshkent: Ilm ziyo.

4. **Potapova, R. K.** (2019). *Mediafilosofiya: teoriya i praktika*. Moskva: Aspekt Press.

5. **Livingstone, S., & Bulger, M.** (2014). *A global research agenda for children’s rights in the digital age*. Journal of Children and Media, 8(4), 317–335.

6. **McQuail, D.** (2010). *McQuail’s Mass Communication Theory* (6th ed.). London: Sage Publications.

7. **Silverstone, R.** (2007). *Media and Morality: On the Rise of the Mediapolis*. Cambridge: Polity Press.

8 **Postman, N.** (1985). *Amusing Ourselves to Death: Public Discourse in the Age of Show Business*. New York: Penguin Books.

9. http://www.edu.uz–O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi sayti.
10.http:www.uzedu.uz – O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi sayti.
11. http://www.gov.uz– O‘zbekiston Respublikasi hukumati portali.
12.www.pedagog.uz
13.www.apkpro.ru/content/view

РОЛЬ ОНЛАЙН-РЕСУРСОВ В САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ ПРАКТИКЕ ИЗУЧЕНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА СТУДЕНТАМИ В УЗБЕКИСТАНЕ. (ОБЗОР ДОСТУПНЫХ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ ДЛЯ ПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ В УЗБЕКИСТАНЕ, ИХ ЭФФЕКТИВНОСТИ И УДОБСТВА).

Тухтасинов Джавлонбек Джахонгир угли
Студент направления «Бухгалтерский учет и аудит»
Андижанский факультет Ташкентского государственного экономического университета
toxtasinovjavlon214@gmail.com
Телефон: (88) 027-01-37

Ключевые слова:
русский язык, изучение, самостоятельная практика, YouTube, Duolingo, онлайн-ресурсы, Узбекистан, студенты, мотивация, стратегии изучения языка, геймификация, интерактивное обучение.

Аннотация:
В данной статье представлен анализ роли онлайн-ресурсов, в частности платформ YouTube и Duolingo, в изучении русского языка среди студентов в Узбекистане. Описано, как эти платформы могут быть полезны и эффективны для развития самостоятельной практики студентов в процессе изучения русского языка. Обсуждаются мотивация, интерактивность и множество подходов, которые предлагают видео на YouTube и приложение Duolingo в процессе обучения. Кроме того, представлены сильные и слабые стороны обеих платформ и даны рекомендации по их использованию в процессе изучения языка. Статья направлена на изучение опыта узбекских студентов в изучении русского языка, эффективности использования платформ и их потребностей.

1. ВВЕДЕНИЕ